

Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hanke

KH § 159

Selostus:

Savonlinnan, Joensuun, Kuopion, Lappeenrannan ja Mikkelin kaupungit sekä Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntaliitot tavoittelevat yhdessä Savonlinnan valintaa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Savonlinna on hankkeen yhteisesti nimetty ydinkaupunki, koska hakemus jätetään menettelyohjeen (EU/OKM) mukaan yhden kaupungin nimissä. Ohjelma levittäytyy kuitenkin kaikkiin em. kaupunkeihin ja maakuntiin. Kulttuuripääkaupunkihausta käytetään nimitystä Saimaa-ilmiö2026.

Euroopan kulttuuripääkaupunkeja (European Capital of Culture, ECoC) on nimetty vuodesta 1985. Suomesta kulttuuripääkaupunkeina ovat olleet aiemmin Helsinki vuonna 2000 ja Turku vuonna 2011. Vuonna 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungit tulevat Suomesta ja Slovakiasta.

Itä-Suomen lisäksi Euroopan kulttuuripääkaupunki-nimitystä Suomesta tavoittelevat Tampere yhdessä Mänttä-Vilppulan ja 18:n Pirkanmaan kunnan kanssa sekä Oulu yhdessä yli 30:n Pohjois-Pohjanmaan kunnan kanssa.

Kulttuuripääkaupunkivuosi on kulttuurisisällön lisäksi laaja strateginen elinvoimahanke koko Itä-Suomen kehityksen muuttamiseksi. Pää tavoitteita on mm. yhteistyön tiivistyminen ja lisääntyminen koulutuksen, tutkimuksen, ympäristön, kestävän kehityksen, kaupunkikehityksen ja kulttuurimatkailun aloilla, mielikuvan paraneminen Itä-Suomesta, kulttuuri- ja luovien alojen moninaisuuden vahvistuminen osana elinkeinorakennetta sekä Itä-Suomen kansallisen ja kansainvälisen profiilin kohoaminen kulttuurin avulla.

Alustavan suunnitelman mukaan kulttuuripääkaupunkivuoden kokonaisbudjetti on n. 21,5 m€ ja se jakaantuu kuudelle vuodelle 2022-2027.

- Suomen valtion arvioitu rahoitus kokonaisuudesta n. 10-12 m€
- yksityisen rahoituksen (mm. säätiöt ja yritys yhteistyö) osuudeksi on arvioitu 2 m€.
- Loppurahoitus koostuu kaupunkien, maakunnan liittojen ja muiden kuntien rahoituksesta sekä mahdollisesti Euroopan Unionin varoista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö avasi haun Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 1. huhtikuuta 2019. Hakuprosessi on kaksivaiheinen. Ensimmäisen vaiheen hakemus tulee jättää Opetus- ja kulttuuriministeriölle 5. toukokuuta 2020 mennessä. Toiseen valintavaiheeseen pääsevät kaupungit julkistetaan valintaraadin esivalintakokouksen päätteeksi Helsingissä 24. kesäkuuta 2020.

Euroopan kulttuuripääkaupungin valitsee 12-henkinen eurooppalainen asiantuntijaraati, jonka jäsenet nimittävät Euroopan komissio, Euroopan neuvosto, Euroopan parlamentti ja Euroopan alueiden komitea. Suomi nimittää raatiin kaksi jäsentä.

Toisen vaiheen hakemus tulee jättää keväällä 2021 ja lopullisen valinnan raati tekee keväällä/kesällä 2021.

Saimaa-ilmion tavoitteena on monipuolisen ohjelmasisällön avulla vaikuttaa positiivisesti alueen kehityksen kannalta isoihin teemoihin, joita ovat alueellisen yhteistyön tiivistäminen, alueen pito- ja vetovoiman kehittäminen, yleisen hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääntyminen alueella, vesien ja luonnon suojelu, Venäjä-yhteistyö ja matkailun ympärivuotisuuden kehittäminen.

Ilmiömäinen itäsuomalainen kulttuuri tuodaan esiin vuosien 2022-2026 välisenä aikana valitsemalla kullekin vuodelle Saimaan kulttuuripääkaupunki. Tällä toiminnalla tuodaan esiin jo olemassa olevaa, arvokasta sisältöä ja osaamista sekä valmistaudutaan tulevaan Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimimiseen ja laajaan yhteistyöhön. Saimaan kulttuuripääkaupunkina toimiminen piirtää kullekin mukana olevalle kaupungille oman näköisensä kulttuuriprofiilin ja tunnistaa yhteisiä itäsuomalaisia ja eurooppalaisia piirteitä. Euroopan kulttuuripääkaupunkihanke linkittyy mukana olevien kaupunkien omiin juhluvuosiin: 2023 Joensuu 175 vuotta, 2024 Lappeenranta 375 vuotta ja 2025 Kuopio 250 vuotta. Vuonna 2026 Saimaan ja Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimii Savonlinna. Vuosi 2026 nostaa koko alueen yhteiseen valokeilaan ja laajentaa kulttuuritoimintaamme entistä kansainvälisemmäksi.

Kulttuuripääkaupungiksi hakeminen tapahtuu vastaamalla Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemassa hakemuspyynnössä esitettyihin kysymyksiin. Vastauksista muodostuvaa hakukirjaa asiantuntijaraati arvioi kuudella kriteerillä, jotka ovat 1) panos pitkän aikavälin strategiaan; 2) kulttuuri- ja taiteellinen sisältö; 3) eurooppalainen ulottuvuus; 4) vaikutusala; 5) hallinto ja 6) toteutusvalmius.

Ensimmäisessä valmisteluhankkeessa mukana olevat kaupungit ovat sopineet 7.4.2020, että Savonlinnan kaupunki toimii valmisteilla olevan Saimaa-ilmioilla elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna

Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -jatkohankkeen hallinnoijana. Hanke alkaa 1.9.2020 päättyy 31.12.2021. Hanke on kuvattu tarkemmin esityslistan liitteessä A.

Samassa neuvottelussa on sovittu, että Savonlinnan kaupungin omarahoitusosuus on 2 milj. euroa ja muiden kaupunkien 500 000 euroa per kaupunki. Hankkeen kokonaisbudjetti jaetaan kaupunkien omarahoitusosuuksien suhteessa.

Etelä-Savon maakuntaliiton, Etelä-Karjalan liiton, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton, Pohjois-Savon liiton maakuntajohtajien kanssa 9.4.2020 käydyssä neuvottelussa hyväksyttiin, että Savonlinna toimii hankehallinnoijana ja kokonaisrahoitus 1 350 000 euroa hankkeelle.

Savonlinnan kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti Savonlinnan kaupunki esittää Etelä-Savon maakuntaliitolle, Pohjois-Savon liitolle, Etelä-Karjalan liitolle ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle sekä Mikkelin, Kuopion, Lappeenrannan ja Joensuun kaupungeille, että nämä sitoutuisivat Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hankkeen omarahoitusosuuksiin kukin 30 000 eurolla.

(Valmistelu: elinkeinojohtaja Janne Weander, puh. 044-417 4008)

Kaupunginjohtajan esitys:

Kaupunginhallitus päättää esittää Etelä-Savon maakuntaliitolle, Pohjois-Savon liitolle, Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle ja Etelä-Karjalan liitolle sekä Mikkelin, Kuopion, Joensuun ja Lappeenrannan kaupungeille, että ne:

- päättävät osallistua Savonlinnan kaupungin valmistelemaan Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hankkeeseen ja Savonlinnan kaupungin toimimisen hankehallinnoijana
- päättävät sitoutua 30 000 euron omarahoitusosuuteen vuosille 2020-2021, mikäli hanke toteutuu.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet: Elinkeinojohtaja
Tiedoksi: Etelä-Savon maakuntaliitto
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Etelä-Karjalan liitto
Mikkelin kaupunki
Kuopion kaupunki
Joensuun kaupunki
Lappeenrannan kaupunki